

OB 70 LETNICI DOMA IN SVETA

Pred sto leti — leta 1858 — je izšel v Celoveu Janežičev Slovenski Glasnik, s katerim se je začela tradicija slovenskih literarnih revij, kajti Kranjsko Čbelico in druge podobne knjige kot Cvetnik itd. lahko smatramo samo almanaha. Glasnik pa je začel vrsto periodično redno izhajajočih revij in je tudi z Levstikovim Krpanom in njegovimi Napakami postavil temelj slovenski pripovedni umetnosti, nje izhodišče, kar je vodilo v nov razvoj slovenske književnosti. Ta pa se ni vršil toliko v knjigah kot prav ob literarnih revijah, ki so si sledile nato v raznih desetletjih in na različnih krajih: tako za Glasnikom Dunajski zvon, nato Ljubljanski zvon in pred 70 leti tudi Dom in svet. In pisatelji so se odslej delili v "zvonovce" in v "dominsvetovce" prav do najmlajših rodov.

Ob stoletnici prve literarne revije smo si vzeli nalogo, da pokažemo na pomen ene teh poznejših revij: — DOMA IN SVETA iz l. 1858 — njega vznik, značaj, vsebino in pomen sedaj, ko bi imeli pred sabo 70 letnikov, da ni nasilno prenehal leta 1945 s svojim 56. letnikom. To zlasti zategadelj, ker se precejšen del teh zadnjih "dominsvetovcev" s svojim zadnjim urednikom vred nahaja v emigraciji in tudi tu predstavlja osrednjo skupino literarno najbolj uveljavljajočih se emigrantskih pisateljev. Tradicija Doma in sveta v emigraciji je bila tako močna, da se je prva emigrantska literatura, nastala v taboriščnih ogradih, zavestno naslonila nanjo s Krivčevim SVETOM IN DOMOM — z imenom, ki naj poudari to zvezo z revijo, ki so jo zadržali doma in ki naj v svetu vstaja za bodoče življenje po vrnitvi v domovino. Danes nekateri ne verujejo več v to, pač pa smo mnenja, da je sedaj, ko bi ta revija izpolnila svojo 70 letnico, da živi v kraju in času, za kar je bila ustanovljena, vredna spomina med nami in potrebna ocene kot stvar, ki je dopolnila svoj tek in se postavila v zgodovino kot zaključen fenomen DOM IN SVET.

Predavatelj, zadnji urednik te revije, bo skušal v tem predavanju v okvirju SKA pokazati na njen celotni značaj v slovenski literarni zgodovini. Omenil naj bi vznik revije, kako in zakaj je bila poklicana v življenje in s kakšnim namenom, ter kako se je ta življenjska pot vila in spreminjala pod raznimi uredniki v to, kar predstavlja zdaj zgodovinsko podobo Doma in sveta. Ob reviji sami bi rad pokazal na pol stoletni razvoj slovenske moderne književnosti, na "nazadnjaštvo" ali zamudništvo dominsvetovcev ali na njih "naprednjaštvo", njih progresivnost v sklopu slovenske književnosti kot celote ter na vrednote, izšle iz njenega okvira. Posebej pa bi rad omenil znane krize Dom in sveta, ki so pomenjale njega notranjo borbo in vodile do razpada revije ob petdesetletnici, ter naznačil način, kako se je revija rešila za pot v novo petdesetletje, ki pa je trajalo komaj samo pol desetletja...

Ali je revija izpolnila svojo nalogo, ali je bila potrebna, kako jo je izpolnjevala in s kakšnim uspehom, ter ali naj bi nam bila vzor ali pa naravnost primer, kakršne je treba premagovati in jih razvijati v nove tipe — vse to naj nakaže predavanje, kateremu v uvod so napisane te besede.

T. D.

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

Sedmi kulturni večer

Prireditvev literarnega odseka

V soboto dne 19. julija ob sedmih zvečer
Dvorana Bullrich, Sarandí 41, Capital

SEDEMESESTLETNICA DOMA IN SVETA

Predava dr. Tine Debeljak

Posebnih vabil ni.

"Mi živimo v čudnih, valovitih časih, v katerih je zadobilo veljavo to, kar se je dozdaj dolgo zanemarjalo. V nemirnih dnevih pa vstane mnogo raznih ukov in obilo govorov, ki trdijo vsak svojo menitev; saj ravno to navdaja gibanja celim narodom in posameznikom. Tako se je Dan danes tudi porodila še v nekaterih Slovencih ta misel, da nam je popustiti svoje narečje, ako hočemo doseči pravo izobraženost. Na dno takih besed pak je položeno zdaj sicer še spijoče, ali vendar uže spočeto upanje, da si s tem odrežemo nekoliko pota do samovladne knjižne slovanščine. Gospodje, to je imeniten, premisleka vreden posel. Ako se s tem zares približamo enemu pismenu jeziku, potlej sem jaz rad prvi med nami, ki pozabim slovenščino ter vse njene lepote, in poprimem se narečja, kterega si koli bodi; ako pa to ni res, nikakor ne vidim, in tudi ne morem videti, kakšno drugo dolžnost bi v jezikovnih zadevah imeli Slovenci razen te, da svoje narečje pišimo, spoštujemo in izobrazujemo. Temu jako važnemu premišljevanju posvetimo prvo uro slovenskega jezika."

LEVSTIK:

Berilo o slovenski
književnosti, l. 1862.

IZŠLO:

KAREL MAUSER
JERČEVI GALJOTI

Sedmi kulturni večer
Prireditvev literarnega odseka

Sobota 19. julija ob sedmih zvečer
Dvorana Bullrich, Sarandí 41, Cap.

SEDEMESESTLETNICA DOMA IN SVETA

Predava dr. Tine Debeljak

Osmi kulturni večer
Prireditvev filozofskega odseka
Sobota 2. avgusta ob sedmih zvečer
Dvorana Bullrich, Sarandí 41, Cap.
Predava g. dr. Pavle Krajnik

naši večeri

PROBLEM DVOJEZIČNOSTI

Šesti kulturni večer, ki je bil v soboto dne 5. julija v dvorani pri Bullrichu, je bil v okviru filozofskega odseka, tokrat že tretji večer tega odseka v tej sezoni. Na sporedu je bilo predavanje prof. Karla Rakovca: Problem dvojezičnosti.

Predavatelj je vprašanje pojasnil s psihološkega in s sociološkega vidika in osvetlil pojav z vseh strani, kakor ga oblikuje sodobnost.

Kako je predavanje zajelo poslušalstvo in dokazalo svojo aktualnost, je pokazala debata, ki je trajala skoraj dve uri. Vsem se danes nalaga skrb za usodo razvoja našega jezika v tujini med narodi različnih jezikovnih področij: kako ohraniti svoj jezik v domu in družini in kakšen bodi odnos do okolice — to je izpolnilo obširen okvir tega nujnega življenjskega problema.

Poslušalci — polna dvorana — so predavatelja nagradili z obilnim ploskanjem.

odmevi

“Duhovno življenje” objavlja pod zaglavjem Nove knjige kritiko knjige Stanka Kocipra Na božji dlani (št. julij 1958), ki jo je napisal Slavko Srebrnič. V članku pravi med drugim:

“... Na božji dlani je novo, izvirno delo, v katerem pisatelj riše dogodke, ki so zavihrali nad Slovenijo od 6. aprila do 22. junija 1941... Z veliko ljubeznijo do kraja in ljudi nas pisatelj skozi mavrične barve svojih spominov pelje v Slovenske gorice in nam s svojo lepo besedo pripoveduje usodo zemlje in ljudi, nad katero so planili apokaliptični jezdec groze in razdejavanja v odurni podobi Hitlerjevih vojakov, ki so razbili kristalno mavrični svet, ki nam ga riše pisatelj, uničili idilo življenja in brutalno razpršili slovenske ljudi na jug... in jih hkrati uklonili kot robote pod svoj nacistični škorenj... nad rod Slovencev so zopet planili Huni... in je Slovenija ostala sirotina in negodna in teptana na božji dlani, od katere edine je upala pomoči.

Pisatelj jezik je živ in sočen, kristalen in zvoneč in je leskeč kot grozd v zrakah jutranjega sonca — zato ni bilo prav nič potrebno, da tu in tam zdrkne v naturalistično surovost... Dasi je pisatelj omejil svoje delo na razmeroma ozek krog ljudi... bo ta knjiga Slovincu, zlasti na tujem, draga...”

“Katoliški glas”, tednik v Gorici, je v št. 19 z dne 8. maja objavil podlistek o četrti knjigi Vrednot. Kritično poročilo je podpisal (r-r). Med drugim pravi:

“Pričujoča 4. knjiga Vrednot prinaša pet znanstvenih razprav. Na prvem mestu je razprava Pavla Krajnika... Razprava je po svoje zanimiva, ker nam odkriva originalne poglede ruskega bogoslovca na problem naravnega življenja človekovega. Sledi razprava dr. Vinka Brumna o Krekovem delu v letih 1900 do 1907... Kdor pozna dr. Brumna, ve, kako temeljita je vsaka njegova stvar. O teh razpravah o dr. Kreku pa moramo samo potrditi, da je avtor preiskal nešteto virov, ki jih v glavnem navaja ob koncu razprave, zato da je mogel čim natančneje opisati neverjetno delavnost dr. Kreka v teh letih... Razprava je bila gotovo mišljena tudi kot komemorativno delo o pokojnem Kreku. Zato je njeno izdajanje tembolj na mestu.

Slovenski sociolog dr. Ahčin je prispeval tretjo razpravo v tej knjigi Vrednot. Objavil je zelo zanimivo in aktualno študijo o avtomaciji. Jasno in stvarno razpravlja o tem najsodobnejšem problemu na polju dela in proizvodnje... Dr. Ahčinova študija je res zanimiva in poučna za vsakogar in bi bilo prav, da bi jo tudi bralci našega lista поблиže spoznali.

S socialnim problemom se bavi tudi razprava Stan-ka Mikoliča.

obrazi in obzorja

“LJUBLJANSKI TRIPTIH”

(Mirko Javornik)

Umetnost je ustvarjanje lepote po človeku. Umetnost, posebno literarna, je subjektivna ali izpovedna; objektivna, to je prikazovalna ali realistična; in absolutna — tista, ki iz subjektivnih, osebnih, ter iz objektivnih zunanjih elementov ustvarja nov, lasten in poseben višji svet, višjo resničnost, ki zanjo ne veljajo zakoni vsakdanjosti in tako imenovane stvarnosti; ustvarja ga vsakokrat v novi, enkratni, svojski, posebnosti in sili tvorca pogojeni sliki.

Preprosta, a zaradi tega tem bolj veljavna resnica o absolutni umetnosti, ali v tem primeru, o absolutni literaturi, posebno neubranljivo obvladuje ocenjevalca, ki iz lastnega doživljanja pozna utrinkaste objektivne elemente ter resnično človeško in zunanje okolje romana “Ljubljanski triptih”, pa osebnost in notranji svet njegovega avtorja, Rude Jurčeca. To osebno poznanje seveda pisca tega prikaza narekuje udržanost in sicer zaradi bojznosti, da ne bi za to prelošno moderno delo v slovenskem slovstvu vzbujal drugačnega zanimanja kakor zgolj umetniško in literarno.

Ruda Jurčec živi kot politični emigrant in svobodni pisec v Buenos Airesu že dobrih deset let. Po rodu je štajerec izza kajkavske meje, človek tiste redke genialnosti, ki se, kakor kaže primer Cankarja in še koga drugega, nerazumljivo rodi samo v bolj ali manj zakotni slovenski provinci; duhovni in življenjski samorastnik, ki je, kakor kdo redki njegovega rodu, še mlad imel pogum, spoprijemati se s širokim tujim svetom ter biti kos vsakršni njegovi najnovejši življenjski, duhovni in problemski sodobnosti.

Zaradi tega je razumljivo, da se je Jurčec v nekdanjih slovenskih razmerah kot širok in razgledan estetski individualist življenjsko za silo znašel, umetniško-ustvarjalno pa sploh ne; se pravi, da bi bil v domovini mogel in hotel objaviti kaj tistega, kar je bilo za človeka, ki ga je poznal, v njem bistveno: namreč kaj svoje literature.

V ljubljanski umetniški in razumniški družbi je veljal za diplomata in časnikarja, ki se gre esteta; za ljubitelja likovne umetnosti, baleta in glasbe ter za pisca precej dragocenih političnih in drugih esejev, ki jih nihče ni maral ceniti, ker so se po zamisli in obliki preveč dvigali iz tedaj vseveljavnega in edino priznanega pozitivističnega, vsakdanje-koristnostnega in uporabnega robavsarstva.

Morala je priti na zunaj prisilna, na znotraj pa zatrdno dobrodošla sprostitev v tujini, ki je Jurčeca po eni strani napravila za neutrudnega in vsestranskega pobudnika kulturne dejavnosti

slovenske emigracije poleg drugega pa tudi izzorila njegovo prvo pravo literarno delo, veliki — po obsegu, pač pa po novosti in veliki — roman “Ljubljanski triptih”. Izdala ga je pred kratkim čudovito avna založba Slovenske kulturne akcije v Buenos Airesu, za katero Jurčec in literarno revijo “Ljubljanski triptih” je dobila tu nagrado te založbe.

Tradicionalna krana, ki je tudi pri nas kakor pri vseh drugih literaturah, vita slovstvena veja, romanu pobesila rde, ali treh sodobnih zgodilo že pri dveh delih, ker ga ne bo ben obstajajoči, zla razred; ga opredelil čajne domače in tujnike in ga primerje je tudi težko, to izvirno umetnino opredeljevali. Vsebina, oblika, slog in sestava so v njej tako enovita prepletenost, da je vsako navajanje za primer drugega le približno, in še to s kanskim triptihom”, “Zgodba Simone Helene Vernikove” in “Proces Javornikovega vrtiljaka duš in usod. Stožer tega vrtiljaka je njihova krivda do človeka, katero so duše in pete, dasi jih roka vega poganjalca po času in prostoru ganja med sabo; jih nočejo, in ločuje, po sklenitvi; jim obtekllost, vzroke in to in jim obustaviti usodnega plesa tragično pot posled

Jurčec je z “Ljubljanskim triptihom”, čigar deli se imenujejo “Zgodba Simone Helene Vernikove” in “Proces Javornikovega vrtiljaka duš in usod. Stožer tega vrtiljaka je njihova krivda do človeka, katero so duše in pete, dasi jih roka vega poganjalca po času in prostoru ganja med sabo; jih nočejo, in ločuje, po sklenitvi; jim obtekllost, vzroke in to in jim obustaviti usodnega plesa tragično pot posled

Ljubljana, septembra 1947. Simona, žena zagonetnega, zvečnega v novih raz-“ vidnega mo-ža” Janeza Pavlina, pravila v šentflorijski cerkvi samomor. Imela bi zunanji vzrok za to: mož je že za ilegalnih isov pripravljana revolucije bil s Hele- Vernikovo, h kateri ga je vrgla na Veliko noč 1942, ko je s skupino drugih zarotnikov hotela napraviti v ljubljanski stolnici atentat na škofa, a ni mogla, ter se je rešila z božjerm obhajilom in z slombo.

Ob trupu Simona ki jo pripeljejo domov, se v nemirnih a navzlic videzu začuda skladnih pohajkih spreletava vse nekdanje in tedanje otriranje in zunanje življenje Janeza, Simone in Helene. Zgodba njihove moči, neogljnosti in krivde. Janeza in Helene obtožujejo kot Simovček stekleničice, v kateri je bil trupel je ubil Janezovo ženo. Tisti, ki prepre- je tostranske raz-

lage, obupe in žalost ter odpira pogled drugam, je preprosti, dasi vsevidni menih, pater Robert.

Usoda Simone in Helene je bila navzlic nevidnemu zunanjemu boju za istega moškega enaka: obe sta se borili za pristop v njegov zagonetni, edino pravi posebni svet, ki slutita, da mora biti velik in nedosežen; a Janez ga nobeni ne odpre, ker nista znali izbrati trenutka za to in ker je bil on preljubosumno zaprt v svoje nadčloveštvo.

Novi red, čigar zunanji nosilec je demonski, dasi bralcu premalo dostopno ustvarjeni policijski prvak Lučo, začinja prav tedaj čistko neljubih, ki so kot priče, kot trenutno kompromitirani ali kot brezkompromisni ljudje in kot morebitni preustvarjalci in poduhovljevalci revolucije odveč in nevarni. Skupino starih revolucionarjev, katerim je pripadal tudi Janez z običajnim koestlerjevskim procesom likvidirajo. Janez se za nekaj dni izmakne in pripravlja pot čez mejo zase in za Heleno, ki ga nemirno čaka doma, kamor se je preselila po Simoninem pogrebu, in ne ve, kaj je z njim. V zaporu se izkaže, da je hotel rešiti njega in Heleno celo Lučo, toda Janez je zamudil edino priliko, da bi se mu približal. Zato se tudi Janez in Helena znajdeta v ječi in pred sodbo. Med samotnimi razglabljanji in vrtanji za ozidjem se odgrne zastor nad glavno skrivnostjo Janeza — nadčloveka. Njega ter sošolca Mateja in Luko je Lučo, ki je bil že v gimnaziji vodja njihove ilegalne skupine, poslal v imenu partije v bogoslovje, da bodo kot duhovniki izdajali Boga in vse drugo. Toda Janez je to nalogo razumel drugače in je pred odhodom tja povedal:

“...čutim, da sva jaz in življenje dve različni stvarnosti... človek je razdvojen, je razbit in s svojim delom gradi, ko podira...”

Človek je poklican, da postane pomočnik v urejanju božjega reda na svetu... Bog dopušča, da človek pri njegovem delu, pri vladi sveta sodeluje...

Zato stalno sodeluje pri delu odreševanja in bo to delal do konca sveta — dano mu je, da more svet poustvarjati... vedno in vedno kot Prometej zdrkne, da se dvigne v nov vzpon... ponavlja poustvarjanje v novi obliki...

Z novim redom in z novim razredom se šele pojasnjuje in razširja osnova človeške tragedije... Osvobojeni človek stopa v nov odnos do stvari in Boga... Dogaja se; nakazuje se sodba, ko je Bog dopustil, da je za hip človek položil svojo desnico na njegovo in pristopil...

Valile se bodo katastrofe, a se jih ne bojmo... ker človeškega duha ne moremo istovetiti s katastrofami, ki jih bo sprožil... nad grmado bo zablestel človek, zavladal bo nad kaosom, podobnim onemu iz prvih dni stvarstva...”

Zdaj se Janez v ječi sprašuje, ali je

bil izdajalec. Ne, ni bil in šel je v revolucijo in vse drugo zaradi velikega preobraženja in krvavega poduhovljenja človeka in sveta. Poslednje potrdilo za to dobi v hostiji, ki mu jo vtihotapi v celico pater Robert in sicer v pokrovu tiste Simonine stekleničice s strupom. Prav tako je s Heleno, ki jo dialektično obdolže, da je v Dachau po tujih rabljih spravila s poti nevredega duhovna Mateja. Toda ona nepredvidno izpove, da je naročilo za to dobila od partije, če ne od Luča samega. A tudi ona ni izdajala: Matej ji je na smrt bolan v taborišču priznal, da je duhovnik in je kot duhovnik spokorjen umrl, z njeno pomočjo naravne smrti: se pravi, od trpljenja in hudega. Lučo pred usmrtitvijo poskusi rešiti Janeza in Heleno. Potrebuje ju, ker mu je proces zdrknul iz rok; potrebuje ju zase in za svoje namene; Janez naj se mu pridruži ter reši s tem njega, sebe in Luko. Toda Janez sluti v vsem policijsko past ter prosi Luča samo zadnje svidenje s Heleno. Pri tem svidenju napravi čudež hostija, ki jo je pater Robert spravil v ječo v pokrovčku: ne da bi vedela drug za drugega, se Janez in Helena obhajata vsak z njeno polovico. Zdaj vesta, da se bosta končno znašla v tistem svetu, ki je res njun, za vselej, in v katerega je šla pred njima Simona...

Je vsebina, kakor je niti približno nima noben, doslej napisan slovenski roman, in je oblika in pripovedovalno mojstrstvo, o katerih je treba trditi isto... Vsebina, ki je zgornji navedek samo rahla naznaka, kaj je to delo. Predahnjena je z neverjetno globinsko psihologijo, v kateri postajata zavest in podzavest eno. Ni pripovedovana zaporedno, temveč v iskrah, ki jih budijo notranji in zunanji dogodki in ki od njih udarjajo žarki na vse strani, osvetljujejo nova dejstva, nove resnice in nova spoznanja. Vse je zavito v čar svojevrstne poezije stvari, svetlob, krajev, razpoloženj, zblíževanj in oddaljanj v prostoru, času in srcih. Je poezija, je vera sem pa tje prehajajoča v mistiko; vse je resničnost in simbolika hkrati — in v vsem je vedno središče človek, uklenjen v neogljnosti in neizogibnost svoje težnje po neznanem, neprijemljivem, velikem in večnem.

Navzlic premajhni jasnosti in dodelanosti tretje podobe je “Ljubljanski triptih” presenetljivo in neprimerljivo novo, moderno in dognano delo današnje slovenske književnosti; več kakor velik dogodek v njej, prej bi mu rekel mejnik. Zaslužilo bi podrobno vsebinsko, problemsko, zgodovinsko, estetsko in stilno razčlenbo, kakor mu je na tem mestu ni mogoče dati.

Če naj govorim s frazami, je to “veliki tekst”, roman Ljubljane in njenega revolucionarnega razumniškega rodu v času, ki je bil zanj in za vso skupnost, kateri pripadata, usoden in velik, ki se mu pa nihče doslej ni znal približati s takim prijemom, s tako prodornostjo za mišljenje, čustvovanje in višjo stvarnost ljudi, ki so mu snov, kakor je to storil Jurčec. In ta roman o njihovi pravi in splošni podobi, o njihovi tragiki, veličini in majhnosti, skratka o njihovem bistvu v določenem obdobju zunanjega dogajanja je lahko nastal seveda samo v svobodnem svetu.

(Predavanje na tržaški radijski postaji dne 9. junija 1958).

Četrto knjigo zaključuje zgodovinsko literarna razprava Tineta Debeljaka o slovenskem pesniku Žaklju-Ledinskem... Za literarne zgodovinarje je Debeljakova študija gotovo dobrodošla, a tudi za neličitate je zanimiva ter pove marsikaj novega. Priča tudi, kako Tine Debeljak v daljni Argentini še vedno čvrsto nadaljuje s svojimi literarno-zgodovinskimi študijami, ki delajo čast njemu in vsej slovenski emigraciji.

Četrta knjiga Vrednot je prav tako kakor prejšnje dokaz, da živi med Slovenci v emigraciji lepo število mož, ki se posvečajo resnemu študiju in budno zasledujejo vsako dogajanje doma in v velikem svetu. Oni

so nam zagotovilo, da se slovenski inteligent begunec ni odtujil ne svojemu rodu ne svojemu poslanstvu, da pomaga ustvarjati svobodno slovensko kulturo, ki ji v domovini ni mesta."

"Družabna pravda" je v svoji junijski številki prinesla kritično poročilo o VREDNOTAH, četrta knjiga. Poročilo je napisal R. Smersu.

"Slovenska beseda" je v številki 4-6, 1958 prinesla oceno knjige Stanka Kocipra NA BOŽJI DLANI. Napisal jo je Doljšak Francé. Poročilo se deli v zgodovinsko, literarno in psihološko poglavje.

"Svobodna Slovenija" je v številki 26 z dne 26. junija 1958 objavilo oceno Ljubljanskega triptiha, ki jo je napisal B. R. (Branko Rozman). Iz nje povzema mo:

"...Jurčecovo sprejetje človeka je polno. Človek je zanj ne samo bitje, ki odloča svojo usodo na dnu samega sebe, zavestno iščeč in tehtajoč svoje korake, ampak tudi bitje, napeto med dve večni skrajnosti, med katerima se lovi in išče in kjer je končno zadnja korenina njegove veličine in njegove tragike. S to teološko koncepcijo človekovega mesta v stvarstvu vpelje pisatelj v delo vir bogatega življenja misli in skrivnosti, odnosov in rešitev, obenem pa spelje vse dogajanje in vse reševanje na tisto raven človeških stoletnih problemov, ki delu zagotavlja vedno aktualnost... Zanj človek ni bitje na vrhu, ki

bi se gibalo le po zunanjih vtisih ali hipnih čustvih, ampak bitje, zmožno živeti zares svoje višje življenje. Na dnu svojih sre doživljajo njegovi junaki zmago in poraz, tam se očiščujejo, tam nahajajo končno svojo rešitev in svoj konec. Lahko se sicer motijo, a so iskreni. Prav iz te iskrenosti izvira pisateljeva vera vanje. Čaka jih in jih ne obsodi niti ob največjih zablodah. Ve, da bo prišla ura, ko se bodo tudi oni prav na dnu svojega bitja srečali z resnico in milostjo, katerima se bodo uklonili tudi za ceno najvišje žrtve.

...notranja gradnja je mirna in dognana, da je na koncu razrešeno tudi tisto, za kar se je mogoče bralec bal, da ne bo prejel odgovora. Pri tej gradnji je omeniti strani, ki dajejo delu posebno ceno. Ne pozabiti je lik Simone Pavlinove, ki je pravi biser v slovenski literaturi... Knjiga je posejana z lepoto, kakor bi bila pisana za praznik. Pisatelj se je zamaknil v neke vrste poezijo... pokrajine zares slika. Nanaša na papir ploskve in barve in odnose, pa vse spet tako, da se človek ujame v njih harmonijo. Tu gledamo Ljubljano iz različnih kotov, a vse v izvornih kotih in novih barvah. To nizanje lirčnih barv in izbranih ploskev in pa uporaba mnogih podob pri izražanju daje delu elegantnost, ki se kot najprimernejši okvir ujame s plemenito koncepcijo človeka. Stilna tehnika je pri delu čisto samostojna vrednota...

Ljubljanski triptih je brez vsakega dvoma najbolj kvalitetno delo..."

doma in po svetu

— Umrl je v Ljubljani prelat dr. Fr. Ks. Lukman. Pokojnika se bo Slov. kult. akcija še posebej spomnila.

— Izšla je v Trstu že 9. številka Mladike. Revija izredno lepo napreduje in je gotovo danes naša najboljša družinska revija.

— Spomenik pisatelju Ivanu Tavčarju so odkrili v Visokem v Poljanski dolini. O pisatelju Ivanu Tavčarju je govoril predsednik Slov. akademije znanosti in umetnosti Josip Vidmar, med drugimi govorniki pa je v imenu odvjetnikov spregovorila Ljuba Prener.

— Žepni koledar za beneške Slovence je izšel v Belgiji. Izdali so ga Valentin Reven in delavci iz Benečije, ki so na delu v Belgiji. Koledar nosi naslov Trinkov koledar in obsega za leto 1958 119 strani. Trajno vrednost tega koledarja ima sestavek Krajevna imena in statistika Beneške Slovenije.

— Slikar Anton Kokoscka je na Dunaju priredil retrospektivno razstavo svojih del. Viden predstavnik ekspresionizma je s svojo razstavo vzbudil izredno zanimanje in dunajski listi so proglasili razstavo za najvažnejši kulturni dogodek v zadnjih desetih letih.

— Zahodnonemški knjigarnarji podeljujejo vsako leto posebno knjižno "mirovno" nagrado. Letos so nagrado podelili švicarskemu eksistencialističnemu filozofu Karlu Jaspersu. Med prejšnjimi na-

grajenci sta bila Winston Churchill in židovski filozof Martin Buber.

— Tržaški slikar Lojze Spacal je priredil razstavo v eni izmed vodilnih galerij v Genovi. Slikar Robert Hlavaty, ki živi v Trstu, pa je napovedal razstavo svojih del v Celju.

— Nova zbirka pesmi. — V Rimu je bila dotiskana nova pesniška zbirka Rafka Vodeba. Naslov nosi po enem izmed vsebujočih ciklusov "ČLOVEK SEM".

— Slovenska prosvetna matica v Trstu je dne 3. junija priredila Glasbeni literarni večer. Sodelovali so slovenski glasbeniki in književniki iz Trsta.

— Mladi tržaški kulturni delavci so priredili kulturni večer, na katerem so v Gorici nastopili zastopniki lepe besede. Večer je vodil prof. Peterlin. Program je obsegal črtice, pesmi in klavirske točke. Brali so tudi črtico Neve Rudolfove "Čisto malo ljubezni" in sicer iz zbirke, ki bo izšla letos v založbi Slov. kult. akcije v Buenos Airesu. (Neve Rudolfova je prejela lani literarno nagrado Slov. kult. akcije.) Večer je izredno uspel in je bila zlasti mladina navdušena.

Najpomembnejša italijanska literarna nagrada je Premio Viareggio. Leta 1957 je prejela nagrado pisateljica Gianna Manzini za kratki roman "La Sparviera — Skobec". Javnost je pričakovala, da bo dobil nagrado znani pisatelj Carlo Levi (znan po delu Kristus se je ustavil v Eboliju) za svoje novo delo "Le parole sono pietre

— Besede so kamenje". Delo Giannine Manzini je izzvalo takšno zanimanje, da so po dveh mesecih morali izdati dva ponatisa.

— V Trstu je izšel IV. zvezek Martina Jevnikarja Vsebine slovenskih leposlovnih del. S to knjigo so vsebine zaključene in je tako podana vsebina in ocena vseh slovenskih pomembnejših del od Linharta do današnjih dni. Knjiga se dobi v tržaških knjigarnah in je cena izvodu 700 lir.

STO NOVIH NAROČNIKOV!

Ali ste že skušali ugotoviti, kdo izmed Vaših prijateljev in znancev še ni naročnik Slovenske kulturne akcije?

POHITITE!

podprli boste s tem našo založbo, sebi pa omogočili lepo nagrado po določilih razpisa!

Založba
Slovenske kulturne
akcije